

ВПЛИВ РУХІВ #OSCARSSOWHITE ТА BLACK LIVES MATTER НА ЗМІНИ В ПОЛІТИЦІ РАСОВОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ ГОЛЛІВУДУ

THE IMPACT OF #OSCARSSOWHITE AND BLACK LIVES MATTER MOVEMENTS ON CHANGES IN HOLLYWOOD'S RACIAL TOLERANCE POLICY

Стаття присвячена вивченню впливів рухів #OscarsSoWhite та Black Lives Matter на зміни в політиці Голлівуду щодо расової толерантності. Розглянуто расовий склад серед авторів сценарію, команди виробників та акторського складу впродовж 2011–2020 рр., коротко охарактеризовано проблеми, які висвітлено в голлівудських фільмах, з акцентом на ті, що номіновано на премію «Оскар» у 2017–2020 рр.; проаналізовано ставлення громадськості до нової політики Голлівуду в площині расової толерантності. Особливу увагу звернено на нові вимоги, що висуватимуться до кінострічок, що претендуватимуть на перемогу в номінації «Найкращий фільм». Автори доводять, що, попри консерватизм мислення, шаблонність і стереотипність у зображенні персонажів, активне використання тропів, кіноіндустрія Голлівуду все ж зазнає змін, ці зміни викликані в тому числі й активною позицією акторів, які виступають проти расової дискримінації в першій чверті XXI століття.

Рухи #OscarsSoWhite та Black Lives Matter кардинально вплинули на ще більше втілення в практику Голлівуду політики расової та національної толерантності. Колись білий і консервативний Голлівуд, що чинив колосальний опір змінам, останні п'ять років змушений був переглянути свої вимоги до контенту фільмів і складу кінокоманд, прагнучи довести склад до пропорції, характерної для національного складу населення США (40% національних меншин). Поки що цієї пропорції дотримано лише серед акторського контингенту. Тим не менше будь-які зміни варто запроваджувати зважено й раціонально, зважаючи на історичний контекст і вимоги сьогодення, і не варто в історичні фільми та класику вносити стандарти сучасності, як це прагнуть зробити кінокомпанії під впливом активного громадського тиску.

Ключові слова: Голлівуд, расизм, «Оскар», толерантність, #OscarsSoWhite, Black Lives Matter.

The article is devoted to the impact of the #OscarsSoWhite and Black Lives Matter movements on changes in Hollywood's racial tolerance policies. It examines the racial composition of writers, production crew, and casts from 2011 to 2020; briefly characterizes the issues highlighted in Hollywood films, with an emphasis on those nominated for Academy Awards in 2017–2020; the attitude of the public to the new policy of Hollywood in the area of racial tolerance is analyzed. Particular attention to the new requirements that will be put forward to the films that will claim victory in the "Best Film" nomination is paid. The authors prove that despite the conservatism of thinking, and stereotypes in the portrayal of characters, the active use of tropes, the Hollywood film industry is still undergoing changes, and these changes are also caused by the active position of actors who oppose racial discrimination in the first quarter of the 21st century.

The #OscarsSoWhite and Black Lives Matter movements have had a profound effect on the further implementation of the politics of racial and national tolerance in Hollywood. The once white and conservative Hollywood, which was tremendously resistant to change, in the last five years had to revise its requirements for the content of films and the composition of film crews, seeking to bring the composition to the proportion characteristic of the national composition of the US population (40% of national minorities). So far, this proportion has been observed only among the acting contingent. Nevertheless, any changes should be introduced carefully and rationally, taking into account the historical context and the requirements of the present, and it is not necessary to introduce modern standards into historical films and classics, as film companies seek to do under the influence of active public pressure.

Key words: Hollywood, racism, Oscar, tolerance, #OscarsSoWhite, Black Lives Matter.

УДК 316.347
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2023.52.5>

Кругляк М.Е.

к.іст.н.,
доцент кафедри туризму
та готельно-ресторанної справи
Державний університет
«Житомирська політехніка»

Богач Н.В.

студент
Державний університет
«Житомирська політехніка»

Проблеми расизму у світі, на жаль, є актуальними в першій чверті XXI століття. Є расизм і в Україні. За даними дослідження, проведеного у 2019 році Київським міжнародним інститутом соціології, найбільш негативно українці ставляться до румунів, африканців і ромів. 33% респондентів вважають, що до нашої країни взагалі не треба пускати ромів, 17% виступають проти африканців, майже 11% – проти румунів. Четверту й п'яту сходинки посідають євреї та кримські татари [12]. Тим не менше Україна не є винятком. І навіть у країнах із розвиненою демократією час від часу спостерігаємо прояви цього ганебного явища. Оглядачка DW Дженіфер Гонсалес зауважує: «Убивство Джорджа Флойда вкотре засвідчило, що дискримінація афроамериканців глибоко вко-

ренилася в США. Покласти цьому край має саме біла Америка» [3]. У політичній площині наявність расизму в американському суспільстві загострив рух Black Lives Matter, що виник у 2020 році як реакція на жорстоке вбивство білим поліцейським чорношкірого зловмисника під час затримання. У сфері культури й мистецтва яскравим прикладом існування расизму є кіноіндустрія й, зокрема, популярна у світі премія «Оскар». Саме «Оскар» є тим лакмусовим папірцем, що демонструє нам рівень толерантності американського суспільства й часто його непрямо визначає.

Метою статті є показати, у який спосіб рухи #OscarsSoWhite та Black Lives Matter вплинули на зміну політики Голлівуду з тематики, виробництва й зображення небілого населення

в кінопродукції; як взаємопов'язані між собою політичні вимоги расової толерантності й мистецтво.

Під час підготовки статті використано аналітичні публікації зарубіжних [3; 16; 19; 23; 24; 26; 28; 31; 32] і вітчизняних [4; 6; 7; 8; 10; 11; 12] журналістів, оглядачів газет DW, «LB», «The Guardian», «Daily Mail». Важливим джерелом інформації є «Hollywood Diversity Report» («Звіт з різноманіття Голлівуду»), де подано статистичні дані про зміни впродовж 2011–2020 рр. у расовому складі акторів, режисерів, сценаристів, задіяних до створення картин у США [21; 22].

За традицією, у середині січня 2016 р. було офіційно оголошено список претендентів на премію «Оскар». Однак громадськість була здивована тим, що в двадцяти акторських номінаціях вдруге поспіль були лише білі виконавці. Афроамериканські селебріті стали вимагати рівних для всіх шансів здобути золоту статуетку. Відома чорношкіра виконавиця Віола Девіс в інтерв'ю сказала: «Оскар» має ознаки проблеми, яка є загальною проблемою кіноіндустрії в Голлівуді». Її підтримали чорношкірі актори: подружжя Вілл Сміт і Джада Пінкетт-Сміт, режисер Спайк Лі. Разом вони закликали бойкотувати «Оскар» і відмовилися прийти на церемонію. Бойкот своїх колег підтримали відомі білі актори Марк Руффало й Даєн Хоффман [1]. Із цього приводу Ейприл Рейн запропонувала вірусний хештег #OscarsSoWhite [14].

Бойкот зірок першої величини значною мірою вплинув на Кіноакадемію, що можна побачити на прикладі претендентів на премію «Оскар» 2017 р. Зокрема, найкращою картиною тоді було визнано «Місячне сяйво» («Moonlight»), серед номінантів були стрічки про расову дискримінацію «Паркани» («Fences») і «Приховані фігури» («Hidden Figures»). Серед претендентів на статуетку в номінаціях «Найкращий актор» був афроамериканець Дензел Вашингтон, переможцями в номінаціях «Найкращий актор другого плану» та «Найкраща акторка другого плану» стали чорношкірі Махершала Алі й Віола Девіс (ще одна афроамериканка Октавія Спенсер була серед претенденток на нагороду) [25].

«Місячне сяйво» Баррі Дженкінса – прорив у традиції зображення чорношкірих у кінематографі. Стрічка, що виборола три «Оскари» (2017), маючи бюджет лише у 1,5 млн дол. США й зазнавши критики через експлуатацію проблем расизму й гомофобії [7]. Головний герой – афроамериканець Широн, що проживає з матір'ю-наркоманкою в криміногенному гомофобному гетто Маямі й усвідомлює, що є геєм. У трьох частинах показано еволюцію образу Широна – від забитого й наляканого підлітка, що піддається булінгу в школі й на

якого матері начхати, до наркодилера й кримінального авторитета [24]. «Коли ви вирости, вам кажуть, що, як чорношкірий, ви маєте бути набагато кращим від колег», – каже актор Треванте Роудс [23]. Дмитро Десятерик зазначає: «Найпростіше було б списувати «Оскар» «Місячного сяйва» на політкоректність... але Кіноакадемія також прагне підтримувати нові тенденції. І в цьому сенсі аналогів «Місячному сяйву», принаймні тематично, в голлівудському мейнстрімі на ту мить не було. Ще ніхто не намагався розповісти історію виживання гея в брутальному краєвиді афроамериканського гетто – причому зробити це максимально делікатно й відверто водночас» [4].

«Приховані фігури» – біографічна драма режисера та сценариста Теодора Мелфі та Еллісон Шредер про трьох афроамериканок-математиків, що працюють у НАСА під час «космічної гонки». Стрічка має три номінації на «Оскар», загалом 36 перемог у 94 номінаціях [20]. У фільмі показані типові для 1960-х рр. прояви расизму: окремі місця для чорношкірих у громадському транспорті, окремі полиці в бібліотеці, окремих відділ у НАСА, окремі туалети, відверто негативне ставлення деяких працівників до колег-афроамериканців і троп «Білий рятівник» (герой Кевіна Костнера руйнує табличку «Для білих» у туалеті) [16]. «Фільм настільки надихає, бо ми є свідками їхньої наполегливості, їхнього неймовірного духу й таланту та новаторського впливу на освоєння людством космосу. Це вражає, бо вони зробили це, борючись із сексизмом і расизмом», – написано в рецензії на стрічку [20].

У фільмі «Паркани», знятому за п'єсою Огаста Уїлсона, змальовано сімейну історію чорношкірих у США 1950-х рр. Трой Максон живе з дружиною Роуз і сином Корі в Піттсбурзі, займається збиранням сміття, а багато років тому грав у бейсбол в одній із ліг для чорношкірих. Трой упевнений, що не зміг просунути в спортивній кар'єрі через колір шкіри. Ставлення до близьких у Троя непросте: він зраджує дружину із жінкою з бару; брата використовує заради грошей, а із сином має нервові стосунки. У Корі є шанс займатися футболом професійно, але Трой заздрить успіхові сина. Паркан, що Трой буде перед будинком, – це символ сегрегації й загальної психологічної потреби спорудити фортецю, у якій афроамериканці ніби перебувають «усередині» й можуть відмежуватися од світу «білих». Значна частина промов героїв акцентує на їхньому статусі «кольорових». Паркан символізує біль, прагнення й можливості, яких чорношкірі позбавлені [18].

Важко обвинуватити «Оскар» у расизмі й у наступні роки. 2019 р. найкращим фільмом визнано «Зелену книгу» («Green Book») – біографічну драму режисера Пітера Фарреллі

про історію подорожі Півднем США відомого джазового піаніста-афроамериканця Дона Ширлі й водія італійського походження Тоні Валлелонги. Фільм отримав три «Оскари», має 58 перемог і 123 номінації. До середини 1960-х рр. у США діяли дискримінаційні «Закони Джима Кроу». Якщо на Півдні існували заклади, що обслуговували афроамериканців, то на Півночі й Заході у «звичайні» місця для відпочинку пускали лише білих. Поштовий перевізник Віктор Гюго Грін (1892–1960) підготував «Зелену книгу негритянського автомобіліста», аби допомогти водіям орієнтуватися на дорозі й знайти готелі, ресторани, СТО [29].

Американські журналісти знайшли в стрічці чимало шаблонності, зокрема тропи «Чарівний негр» (Дон Ширлі своєю інтелігентністю змушує Тоні зростати інтелектуально й морально), «Білий рятівник» (Тоні не раз захищає свого чорношкірого роботодавця). П. Перрет зазначає: «Валлелонга очікує, що під час подорожі виникнуть «проблеми», але має лише туманне уявлення про принизливу реальність життя багатьох афроамериканців. Походячи з багатокультурного Нью-Йорка й будучи частиною усталеної італійсько-американської спільноти, Валлелонга з'являється, щоб захистити від небезпеки, яку взяли чорношкірі американці... Фільм намагається підкреслити, що культурне обумовлення переваги білого є в основі як глибокого расизму, вплетеного в тканину Джима Кроу, так і расових упреждень, які Валлелонга демонструє на іншому боці спектру – те, що він спершу спростовує, але починає розуміти» [26]. Українські експерти вбачають у фільмі зв'язок із сучасністю: «Дон і Тоні влаштували на екрані власну маленьку Революцію Гідності. І перемогли. Гідність завжди перемагає...» [4].

У 2018 р. афроамериканець уперше переміг у номінації «Найкращий режисер» – Джордан Піл («Пастка»). Чорношкірого режисера Спайка Лі відзначено перемогою в номінації «Найкращий оригінальний сценарій» за картину «Чорний куклукскланівець» (2019).

«Чорний куклукскланівець» (“BlacKkKlansman”) – комедія режисера Спайка Лі, основана на реальній історії 1979 р. чорношкірого поліцейського Рона Сталворта та його напарника-єврея Фліпа Циммермана, які здійснили подвиг, увійшовши до складу Ку-клукс-клану й розваливши його [15]. Попри те що фільм називають комедією, він порушує доволі серйозні проблеми й містить епізоди зі стрільниною та вбивством людей. Режисер ніби сміється з «наївних» членів Ку-клукс-клану, але це більше сатира, ніж гумор, бо в реальному житті подібні жарти мали зовсім інші наслідки. «Схоже, фільм хоче сколихнути глядачів, розплющити їм очі на небезпеку, яку конкретно Ку-клукс-клан і перевага білих ста-

новлять не тільки для чорношкірих американців, а й для американців-євреїв та інших, які виступають проти програми «білих християн», яку у фільмі проголошують прихильники переваги білої раси» (Аліса Вілкінсон) [32].

«Пастка» (“Get Out”) – детективно-сатиричний фільм жахів режисера Джордана Піла. Афроамериканець Кріс і його біла дівчина Роуз їдуть на північ, аби відвідати її батьків на уїк-енд. Спершу юнак сприймає надто поступливу поведінку сім'ї як спроби розібратися з міжрасовими стосунками дочки, але низка відкриттів, зокрема те, що в заміському будинку всі слуги – чорношкірі, а гості – білі, приводить до істини: дівчина використовує тіла чорношкірих, аби пересадити в них мозок заможних білих людей і своїх родичів, адже чорні «в моді».

«... “Пастка” – це не відвертий, очевидно страшний вид расизму – палаючі хрести, лінчування та ричання ненависті. Натомість він показує, як расистська поведінка, яка намагається бути нестрашною, є жахливою, і змушує нас відчувати цей жах. За традиціями найкращих соціальних трилерів «Пастка» бере тему випадкового расизму – і перетворює її на те, що ви відчуваєте у своєму животі», – пише Аліса Вілкінсон [31]. Аджа Романо зазначає: «Пастка» винахідливо використовує звичайні тропи жахів, щоб розкрити правду, наскільки згубним є расизм у світі. Він не відмовляється від жодного засудження, уставляючи «білого рятівника» або роблячи кроки до пацифізму й толерантності. Ні: у фільмі біле суспільство є свідомим розповсюджувачем зла, і Кріс повинен бути уважним до його доброзичливого расизму. Він має це зробити, щоб вижити» [28]. Елізабет А. Паттон бачить у стрічці неоліберальний і структурний расизм. Чорні тіла героїв фільму зникають на білих околицях міста, що можна порівняти з «минулими травматичними історіями й сучасними реаліями», коли чорношкірі змушені прокласти собі шлях через приміські околиці [27, р. 22].

За підрахунками фахівців, у 2019 р. половина статуеток Кіноакадемії дісталася афроамериканцям. Станом на грудень 2020 р., афроамериканські актори й акторки вибороли 39 «Оскарів» за весь час існування премії, з них у ХХІ столітті – 24, а з 2010 р. – 15 [30].

Суттєвих змін зазнала американська кіноіндустрія в другій половині 2020 р., що можна розглядати як наслідок руху Black Lives Matter. У червні 2020 р., через місяць після вбивства Джорджа Флойда, понад 4 000 креативних людей, у т. ч. актор Мікаела Коель і британський митець Ноель Кларк, закликали колег допомогти викоренити расизм та активніше залучати чорношкірі таланти в усіх секторах кіновиробництва [14]. Провідні стримінгові сервіси та кіновиробники вдалися до перегляду контенту. Так, культовий кінофільм «Від-

несені вітром» (1939) вирішено було прибрати зі сервісу HBO Max. Пояснення цьому крокові дав автор сценарію фільму «12 років рабства» Джон Рідлі. У своїй колонці в Los Angeles Times він зазначив, що ця кіноробота «прославляє довоєнні стереотипи щодо людей з іншим кольором шкіри». Дещо пізніше стрічку повернули на платформу, однак тепер її супроводжує промова про расизм та історичний контекст фільму. У заяві, оприлюдненій HBO Max, сказано, що фільм був «продуктом свого часу», змальовував «етнічні та расові забобони, які були хибними тоді й лишуються хибними сьогодні» [2; 13].

Ще один стримінговий сервіс – Disney+ – вирішив теж не відставати од нових тенденцій. Відтепер до старих мультфільмів унесено попередження про расизм та інші негативні стереотипи, що в них можна побачити. Так, низка анімаційних стрічок уже має звернення на кшталт: «Цей мультфільм містить негативні зображення та/або жорстоке поводження з людьми чи культурами. Ці стереотипи були і є помилковими». Мова йде про анімації «Леді та Блудько» (1955), у якій сцени з двома сіамськими кішками нагадують стереотипи про азійців, і «Пітер Пен» (1953). В останній деякі герої використовують расистську лайку щодо корінного населення («червоношкіри»). Пісню, назва якої спершу була «Що робить червону людину червоною», переробили на «Що робить людину сміливою» [8]. Танці в головних уборах загублених хлопців і самого Пітера, йдеться в заяві кіностудії, – це форма глузування та привласнення культури й образності корінних народів [17].

Бажання бути в тренді, відкрито демонструвати свою толерантність і не бути підданим остракізму з боку глядачів і громадськості часто змушує виробників кінопродукції йти на ризиковані експерименти. Нещодавно Netflix показав серіал «Бріджертони», дія якого відбувається в Лондоні з 1811 по 1820 рр. Ролі аристократів дали виконувати чорношкірим акторам. Або такий факт: головну роль у трисерійній стрічці «Анна Болейн» (2021) грає чорношкіра акторка Джоді Тернер-Сміт. У жовтні 2020 р. стало відомо, що в казці від Disney під назвою «Sneakerella» («Кросолюшка») роль Попелюшки зіграє хлопчик-афроамериканець. Головний герой працює в магазині взуття в Нью-Йорку та створює кросівки. Після таких мистецьких підходів не варто дивуватися критиці серіалу «Чорнобиль» з боку британської мисткині Карли Мері Світ, яка обурювалася відсутністю чорношкірих акторів у роботі, нібито це ще одна спроба «зробити їх непомітними» [6; 9].

8 вересня 2020 р. Американська академія видала меморандум інклюзивності, згідно

з яким кінострічки зможуть опинитися в категорії «Найкращий фільм» та отримати найпочесніший «Оскар». Ці стандарти почнуть діяти з 2024 р. Отже, аби потрапити до номінації, необхідно, щоб під час виробництва кінопродукту було впроваджено мінімум два стандарти з чотирьох: 1) акторський склад і сюжет; 2) знімальна група; 3) кіностудія; 4) дистрибуція. Так, мінімум один виконавець ролі (головної чи другорядної) повинен мати афро-, латиноамериканське чи азійське походження. Не менше ніж третина акторів у ролях другого плану та масовки – жінки, «кольорові» американці, ЛГБТК+ чи люди з особливостями фізичного або ментального розвитку. Відповідно, основна сюжетна лінія так чи інакше про одну зі згаданих вище груп населення. І в складі знімальної групи, кіностудії та в компанії-дистриб'ютері мають бути представники цих груп. Кінокомпанії належить оплачувати або організувати навчання/стажування для працівників, що належать до національних меншин. Інакше кажучи, у всіх відділах кіноіндустрії потрібно дотримуватися квоти щодо жінок, членів расових та етнічних груп, людей із фізичними й когнітивними вадами, представників ЛГБТ-спільноти [6; 10].

Дискримінацію в Голлівуді можна прослідкувати за кореляцією «біле населення» – меншини (див. таблицю 1, рис. 1). У 2010–2020-ті рр. «кольорові» становили 40% населення США. Однак лише у 2020 р. «меншість» зіграла 39,7% ролей у фільмах, тоді як у попередні роки ця цифра була значно меншою: 10,5% у 2011 р., 13,6% у 2015 р., 19,8% у 2017 р. [21, р. 21].

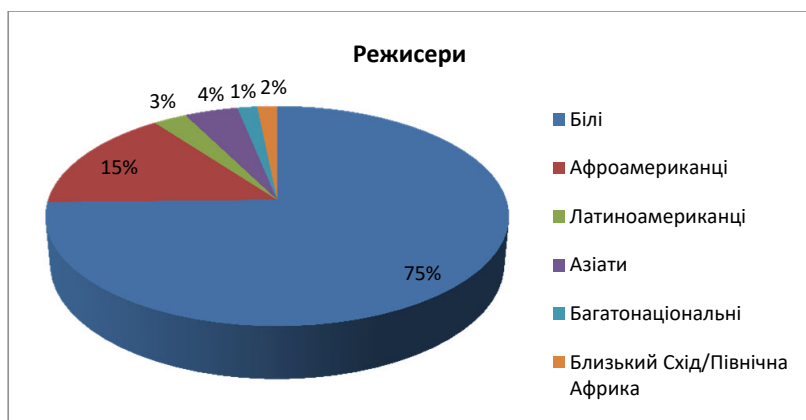
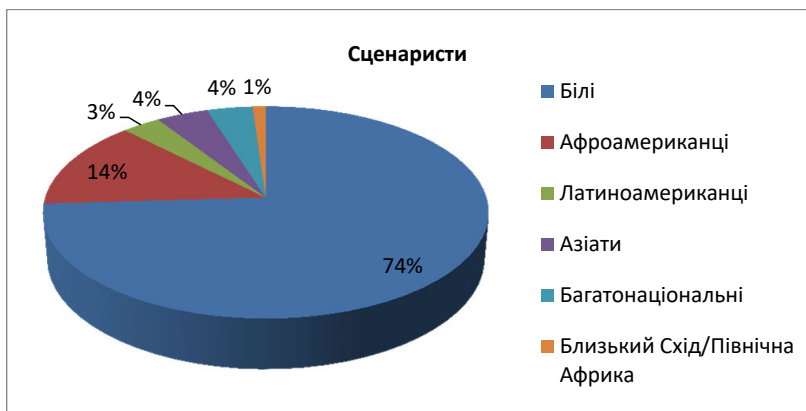
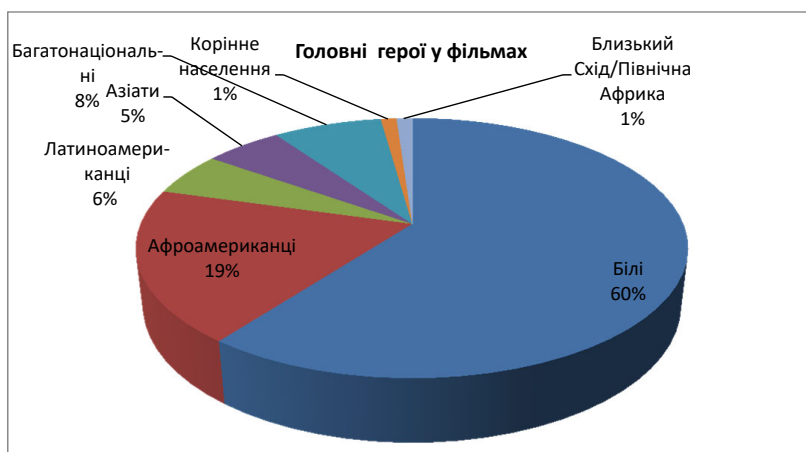
Разючі зміни в кадровому складі команд знаходимо у Звіті про різноманітність (2021). І тут ми спостерігаємо суттєве зростання частки «кольорового» населення в категоріях акторів, режисерів та авторів сценарію. Якщо у 2011 р. білі актори грали 89,5% ролей, то у 2020 р. лише 60,3%, тобто частка «кольорового» населення зросла з 10,5 до 39,7% (майже в 4 рази). Не такі швидкі зміни поки що відбулися в середовищі сценаристів. У 2011 р. білих авторів було 92,4%, натомість 2020 р. – 74,1%. Серед режисерів у 2011 р. білі становили 87,8%, а у 2020 р. – 74,6% [22, р. 11, 13, 21, 23, 27, 28].

У лютому 2021 р. в расизмі було обвинувачено Голлівудську асоціацію іноземної преси (HFPA), відомого організатора премії «Золотий глобус». Головна претензія з боку акторів і мас-медіа – за останні десятиріччя членами HFPA є лише білі американці. План реформ, запропонований асоціацією, у травні 2021 р. не викликав у представників кіноіндустрії позитивних емоцій. Як наслідок, WarnerMedia, Netflix та Amazon відмовляються од співпраці із «Золотим глобусом», канал NBC не планує транслювати церемонію у 2022 р. Актор

Таблиця 1

Представництво національних «меншин» (minority) у Голлівуді (2011–2020)
[22, с. 2, 11, 13, 21, 27]

Головні герої у фільмах (film leaders), у %										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Білі	89,5	84,9	83,3	87,1	86,4	86,1	80,2	73,4	72,4	60,3
Меншини	10,5	15,1	16,7	12,9	13,6	13,9	19,8	26,6	27,6	39,7
Сценаристи (film writers), у %										
Білі	92,4	92,2	88,2	92,0	94,7	91,9	92,2	89,6	86,1	74,1
Меншини	7,6	7,8	11,8	8,0	5,3	8,1	7,8	10,4	13,9	25,9
Режисери (film directors), у %										
Білі	87,8	89,0	82,2	87,1	89,9	87,4	87,4	80,7	85,6	74,6
Меншини	12,2	11,0	17,8	12,9	10,1	12,6	12,6	19,3	14,4	25,4

Рис. 1. Расовый склад Голлівуду (актори, сценаристи, режисери, 2020) [22, с. 13, 23, 28]

Том Круз повернув свої нагороди, а Скарлетт Йоханссон і Марк Руффало закликали до бойкоту премії. Громадськість обурив той факт, що рейтингів кінострічки «Ма Рейні: Матір Блюзу», «Одна ніч у Маямі», «Юда і чорний місяць» опинилися поза шортлістом категорії «Найкращий фільм». Напевно, тому, що головні ролі зіграли афроамериканці [11].

Інновації в американському кіновиробництві, що мають місце в останні роки, як викликають схвалення, так і зазнають осуду. Звісно, вітають розглянуті вище нововведення активні прихильники рухів #OscarsSoWhite та Black Lives Matter, тобто в основному митці-афроамериканці й ліберальна інтелігенція, яка їм симпатизує. Зокрема, президент Кіноакадемії Девід Рубін і виконавча директорка Доун Хадсон вважають, що відтепер «під час створення фільмів буде краще відображене різноманітне глобальне населення світу», відповідно, буде більший ступінь вірогідності того, що глядачі з усього світу побачать у фільмах себе [5]. Журналіст Юрій Самусенко вважає, що нові стандарти до фільмів, що буде запроваджено з 2024 р., «з легкістю виключать можливість номінацій для темношкірих акторів і надалі». На думку оглядача, стандарти діють лише щодо номінації «Найкращий фільм», але не стосуються акторського складу. До того ж виробникові кінопродукту буде достатньо мати 30% жінок серед стажерів чи у штаті відділу піару, і відбір буде пройдено [10].

Зміни в Голлівуді призвели до появи такого явища, як «зворотний расизм». 11 липня 2020 р. у Daily Mail (Великобританія) вийшла стаття Керолін Грехем «Голлівудська криза ідентичності: актори, письменники та продюсери попереджають про «зворотний расизм» у кіноіндустрії, яка створила «токсичний» клімат для будь-кого, хто є білим чоловіком середнього віку». Ось деякі красномовні цитати із цієї публікації: «Іде революція. Білих акторів звільняють. Укази керівників студій чітко дають зрозуміти, що роботу можна дати лише меншинам – расовим і сексуальним»; «Нова хвиля того, що деякі називають антибілим упередженням, змушує сценаристів, режисерів і продюсерів боятися, що вони більше ніколи не працюватимуть. Один описав нинішню атмосферу як «токсичнішу, ніж Чернобиль», а головні актори бояться говорити про це через побоювання, що їх назвуть расистськими». А далі автор публікації наводить цитати чорношкірих режисерів, які різко висловилися на адресу своїх білих колег. Зокрема, афроамериканський режисер («Пастка», «Ми») Джордан Піл заявив, що не збирається наймати білих для роботи у своїх фільмах: «Я просто не бачу, як я можу обрати на роль у своєму фільмі білого. Не те щоб я не любив білих, але я вже бачив фільми з ними раніше». Чорношкіра режи-

серка фільму «Сельма» Ава Девюрней у твітері написала: «Кожен має право на свою думку. І ми – чорні продюсери, у яких є влада в індустрії розваг, маємо право не наймати тих, хто принижував нас» [19].

Отже, рухи #OscarsSoWhite (2016) та Black Lives Matter (2020) значною мірою вплинули на американську кіноіндустрію. Серед позитивних зрушень – розширення тематики фільмів, творчі експерименти із сюжетом і композицією, активніше залучення небілих акторів, режисерів і сценаристів, прагнення зробити фільми більш зрозумілими для «кольорового» населення США та світу, тенденція до відповідності расового складу населення США й кінокоманди (актори, сценаристи, режисери), підтримка талановитої молоді, що належить до національних меншин. Водночас розглянуті вище зміни часто впроваджуються недоцільно й, замість критеріїв «професіоналізм» та «історична правдивість», кіновиробники змушені послуговуватися критеріями гендерної та расової різноманітності; викривляти правдивість зображення, даючи ролі політичних лідерів країни-метрополії чорношкірим акторам, що історично було неможливим; насичувати сюжетні лінії соціальними проблемами й залучати до акторських лав людей без відповідного досвіду та майстерності, однак відповідно до прописаних згори стандартів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Афроамериканці нарікають на дискримінацію на Оскарах. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/society/2016/01/160122_oscar_diversity_om (дата звернення: 27.08.2023).
2. «Віднесені вітром» прибрали з HBO через расизм. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-52992467> (дата звернення: 27.08.2023).
3. Гонсалес Дж. США мають нарешті протистояти расизму. URL: <https://www.dw.com/uk/коментар-сша-мають-нарешті-протистояти-расизму-а-53657198> (дата звернення: 27.08.2023).
4. Десятерик Д. Чорні життя мають значення. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/chorni-zhyttya-mayut-znachennya> (дата звернення: 27.08.2023).
5. Коментар: Реформа «Оскара» – красива обгортка. URL: <https://www.dw.com/uk/коментар-реформа-оскара-красива-obhortka/a-54870648> (дата звернення: 27.08.2023).
6. Куприненко Н. Чорношкірі актори і кінематограф. URL: <https://womo.ua/chornoshkiri-aktori-i-kinematograf/> (дата звернення: 27.08.2023).
7. Литвинова Д. Від блекфейсу до #BlackLivesMatter: як зображували афроамериканців у Голлівуді. URL: <https://yabl.ua/2020/06/25/yak-zobrazhuvali-afroamerikanciv-u-gollivudi> (дата звернення: 27.08.2023).
8. Луценко Є. У мультфільмах на Disney+ з'являться попередження про негативні стереотипи замість того, щоб видаляти такі моменти. URL: <https://hromadske.ua/posts/u-multfilmah-na-disney->

zyavlyatsya-poperedzhennya-pro-negativni-stereotipi-zamist-togo-shob-vidalyati-taki-momenti (дата звернення: 27.08.2023).

9. Попелюшка стане хлопцем-афроамериканцем у новому фільмі Дісней. URL: <https://www.volyn24.com/news/162803-popelyushka-stane-hlopsem-afroamerykancem-u-novomu-filmi-disnej> (дата звернення: 27.08.2023).

10. Самусенко Ю. Як змінилися правила «Оскара»: сексизм, расизм і пандемія. URL: <https://suspilne.media/123627-ak-zminilisa-pravila-oskaru-seksizm-rasizm-i-pandemia/> (дата звернення: 27.08.2023).

11. Собецька Я., Раєвський Д. Голлівуд бойкотує премію «Золотий глобус» через расизм, сексизм та корупцію. URL: <https://babel.ua/texts/63810-gollivud-boykotuye-premiyu-zolotiy-globus-cherez-rasizm-seksizm-ta-korupciyu-tom-kruz-vzhe-povernuv-tri-premiji-a-netflix-i-amazon-vidmovlyayutsya-spiivpracyuvati-z-organizatorami-shcho-vidbuvayetsya> (дата звернення: 27.08.2023).

12. Сулова І. Чи є в Україні расизм? URL: https://lb.ua/blog/iryua_suslova/480524_chi_ie_ukraini_rasizm.html (дата звернення: 27.08.2023).

13. Фільм «Звіяні вітром» повернеться на HBO MAX. Він супроводжуватиметься промою про расизм. URL: <https://mbr.com.ua/uk/news/mediananny/2729-film-unesenny-e-vetrom-vernetsya-na-hbo-max-on-budet-soprovozdatsya-recyu-o-rassizme> (дата звернення: 27.08.2023).

14. Чи змінив рух «Життя чорношкірих мають значення» підхід Голлівуду до інклюзивності? URL: <https://uk.radiodauerbrenner.at/has-black-lives-matter-movement-changed-hollywood-s-approach-inclusivity> (дата звернення: 27.08.2023).

15. Чорний куклукскланівець. URL: <https://www.kinofilms.ua/ukr/movie/582193/> (дата звернення: 27.08.2023).

16. Brody R. "Hidden Figures" is a subtle and powerful work of counter-history. URL: <https://www.newyorker.com/culture/richard-brody/hidden-figures-is-a-subtle-and-powerful-work-of-counter-history> (дата звернення: 27.08.2023).

17. Disney попереджає про расизм у мультфільмах про Пітера Пена, Дамбо та «Книга Джунглів». URL: https://lb.ua/culture/2020/10/16/468246_disney_poperedzhaie_pro_rasizm.html.

18. Fences by August Wilson. Blackness and Race Relations. URL: <https://www.litcharts.com/lit/fences/themes/blackness-and-race-relations> (дата звернення: 27.08.2023).

19. Graham C. Hollywood's identity crisis: Actors, writers and producers warn of 'reverse racism' in the film industry which has created a 'toxic' climate for anyone

who is a white, middle-age man. URL: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-8513727/Actors-writers-producers-warn-reverse-racism-film-industry.html> (дата звернення: 27.08.2023).

20. Hidden Figures. URL: <https://www.imdb.com/title/tt4846340/> (дата звернення: 27.08.2023).

21. Hollywood Diversity Report 2018. Five years of progress and missed opportunities. UCLA College, 2019. 84 p.

22. Hollywood Diversity Report 2021. Pandemic in Progress. Part 1: Film. LA: UCLA, 2021. 52 p.

23. Lee B. 'It's impossible to be vulnerable': how Moonlight reflects being a black gay man in the US. URL: <https://www.theguardian.com/film/2016/sep/15/its-impossible-to-be-vulnerable-how-moonlight-reflects-being-a-black-gay-man-in-the-us> (дата звернення: 27.08.2023).

24. O'Falt C. The Craft of "Moonlight": How a \$1.5 Million Indie Landed Eight Oscar Nominations. URL: <https://www.indiewire.com/2017/02/moonlight-oscar-nominations-indie-film-best-picture-1201779770/> (дата звернення: 27.08.2023).

25. Oscar Winners 2017: See the Complete List. URL: <https://abc.com/shows/oscars/news/winners/oscar-winners-2017-see-the-complete-list> (дата звернення: 27.08.2023).

26. Perret P. Green Book highlights the problems of 'driving while black', both then and now. URL: <https://theconversation.com/green-book-highlights-the-problems-of-driving-while-black-both-then-and-now-111561> (дата звернення: 27.08.2023).

27. Race and the Suburbs in American Film / edited by M. Schleier. Albany : State University of New York Press, 2021. 294 p.

28. Romano A. How Get Out deconstructs racism for white people. URL: <https://www.vox.com/culture/2017/3/7/14759756/get-out-benevolent-racism-white-feminism> (дата звернення: 27.08.2023).

29. The Green Book. URL: <https://www.britannica.com/topic/The-Green-Book-travel-guide> (дата звернення: 27.08.2023).

30. The Way-Too-Short List of Black Oscar Winners. URL: <https://www.essence.com/celebrity/way-too-short-list-black-oscar-winners/> (дата звернення: 27.08.2023).

31. Wilkinson A. Get Out is a horror film about benevolent racism. It's spine-chilling. URL: <https://www.vox.com/culture/2017/2/24/14698632/get-out-review-jordan-peelee> (дата звернення: 27.08.2023).

32. Wilkinson A. Spike Lee's BlacKkKlansman draws a ham-fisted line from white supremacy's past to its present. URL: <https://www.vox.com/culture/2018/5/15/17355432/blacKkKlansman-review-spike-lee-david-duke-charlottesville> (дата звернення: 27.08.2023).